

Lietuvos
mokslo
taryba

SHARE trumpai

2016-06-23

A. Kairys, O. Zamalijeva

Projektas: „Vyresnio amžiaus asmenų gerovė: biopsichosocialiniai veiksniai“

Tyrimą finansuoja Lietuvos mokslo taryba, sutarties numeris: MIP-15573

- SHARE – Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe
- Europos sveikatos, senėjimo ir išėjimo į pensiją tyrimas

Ypač trumpai

- Tai:
 - Tarptautinis
 - Komplikuotas
 - Didžiulis tyrimas

Planas

- SHARE poreikis ir nauda
- SHARE tyrimo esminiai ypatumai
- SHARE tyrimo procesas
- SHARE duomenys ir jų naudojimas

POREIKIS IR NAUDA

SHARE tikslas

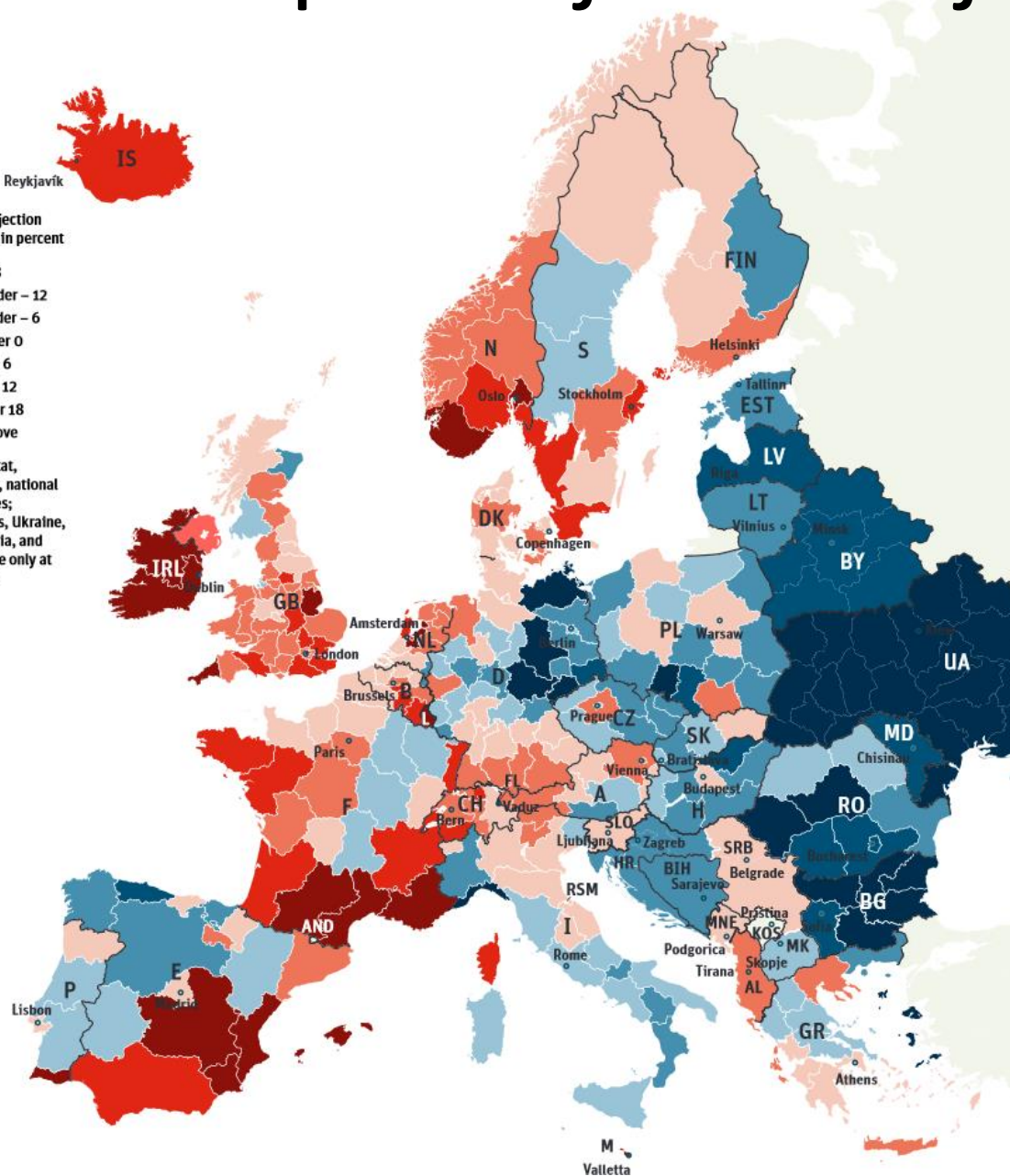
- **Populiacijos senėjimas** yra milžiniškas iššūkis visuomenėms. Tai reiškia...
 - ...gimsta mažiau vaikų, nei anksčiau
 - ...gimę vaikai turi didesnę tikėtiną gyvenimo trukmę
 - ...2060 metais santykis tarp dirbančių ir pensininkų bus 1:1, o 2010 buvo 2:1
- **Senėjimas...**
 - ...yra didžiulis iššūkis pensijų sistemai
 - ...kelia daug klausimų tiek visuomenei, tiek politikams
 - **SHARE tikslas** – sukurti tyrimus, kurie padėtų atsakyti į šiuos klausimus.

Populiacijos mažėjimas

Population projection
2004 to 2030, in percent

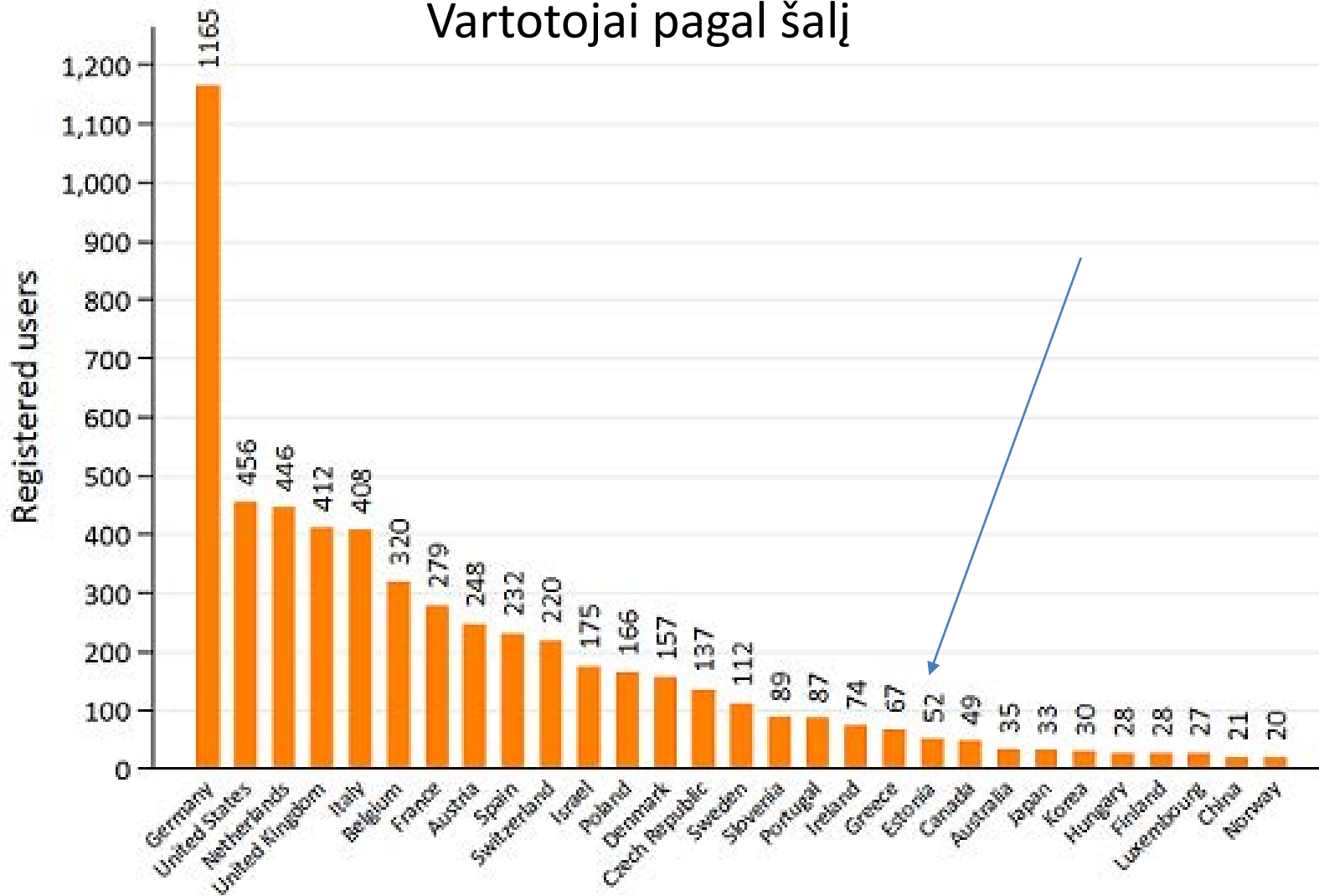
(Source: Eurostat, United Nations, national statistics offices; data for Belarus, Ukraine, Moldova, Croatia, and Serbia available only at national level)

SHARE poveikis visuomenei

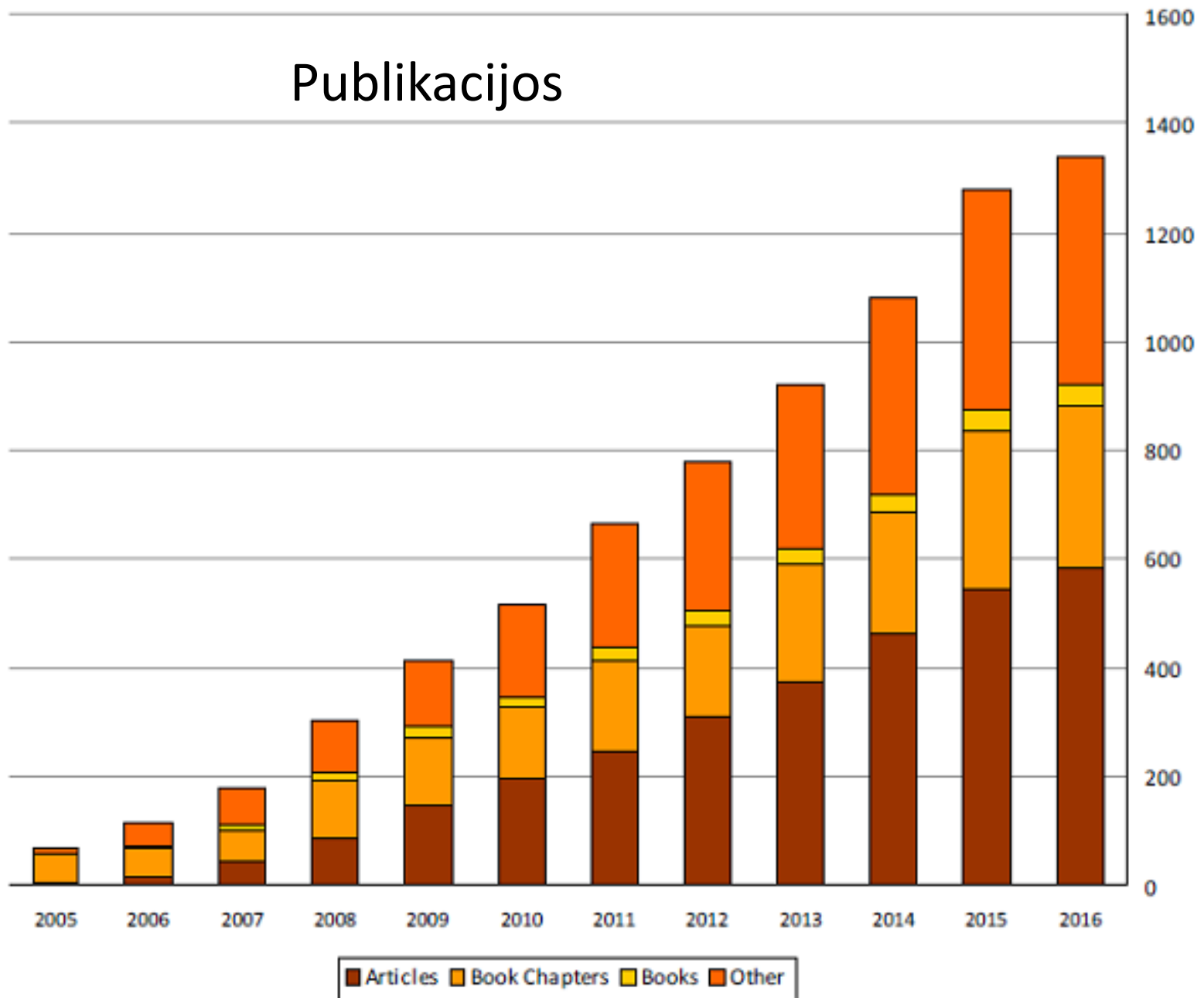
- Europos komisija
 - naudoja duomenis ilgalaikiai pensijų ir sveikatos išlaidų prognozei
 - Aktyvaus senėjimo, išėjimo į pensiją ir pensijų sistema grindžiama ir SHARE duomenimis
- Šalies pavyzdys: Čekija
 - SHARE duomenys panaudoti, informuojant vyriausybę apie žmonių sprendimus išeiti į išankstinę pensiją
 - SHARE duomenys panaudoti, rengiant ilgalaikės slaugos įstatymą

Vartotojai pagal šalį

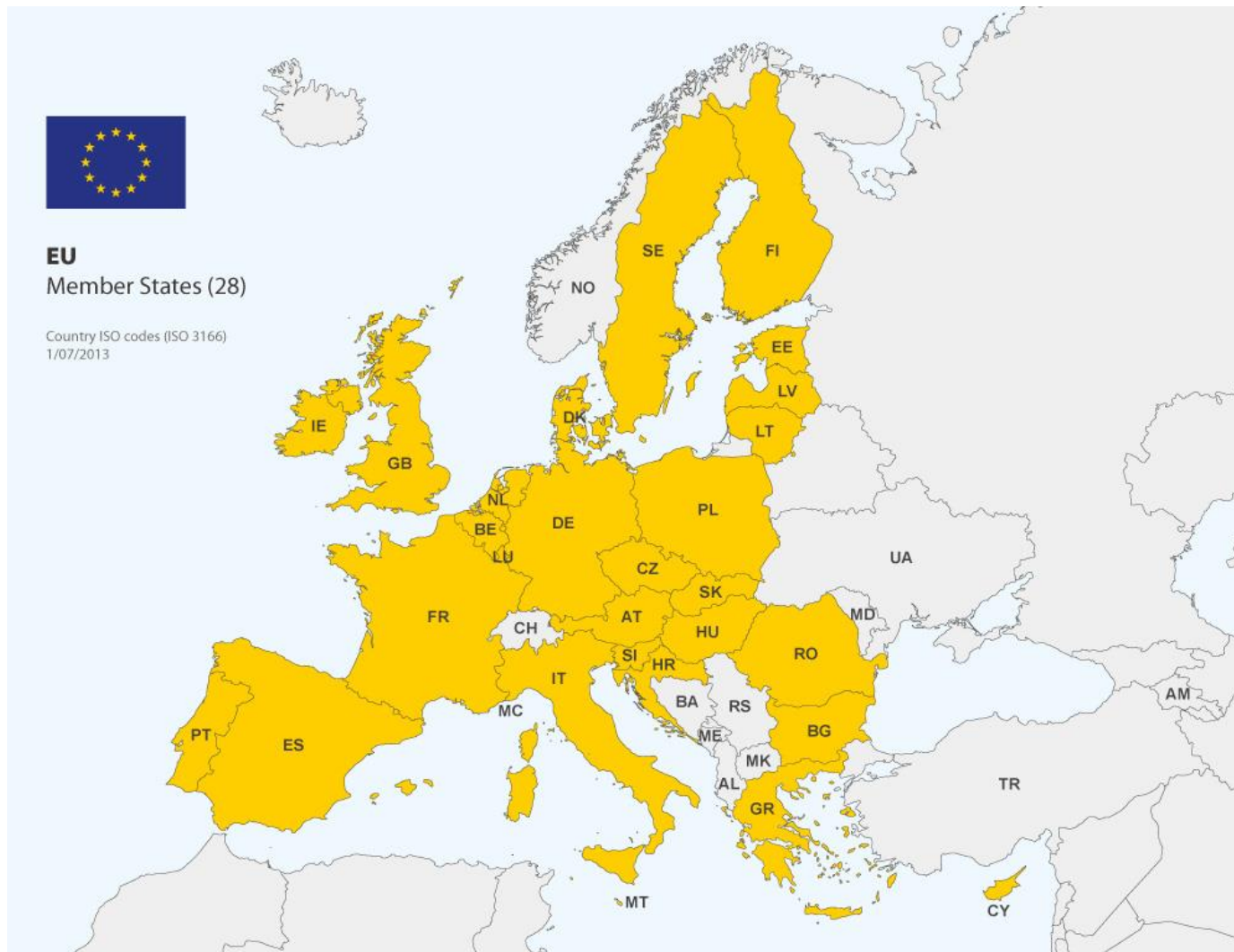
Last update: 30 May 2008; only countries with 20 or more users depicted

Publikacijos

ESMINIAI TYRIMO YPATUMAI

SHARE šeima

- Pagrindiniai SHARE principai
 - **Longitudinis dizainas**
 - Tie patys žmonės tiriami kas 2 metai
 - **Jie SHARE yra patys svarbiausi!**
 - **Ex-ante harmonizacija**
 - Visos šalys naudoja tuos pačius klausimus
 - Visos šalys naudoja tą pačią programinę įrangą
 - Visos šalys seka tuo pačiu tvarkaraščiu
 - Derinama su kitais pasauliniais tyrimais
 - **Kros-kultūrinis**
 - 6 banga – 21 šalis
 - 7 banga – 28 šalys

Tyrimo momentai

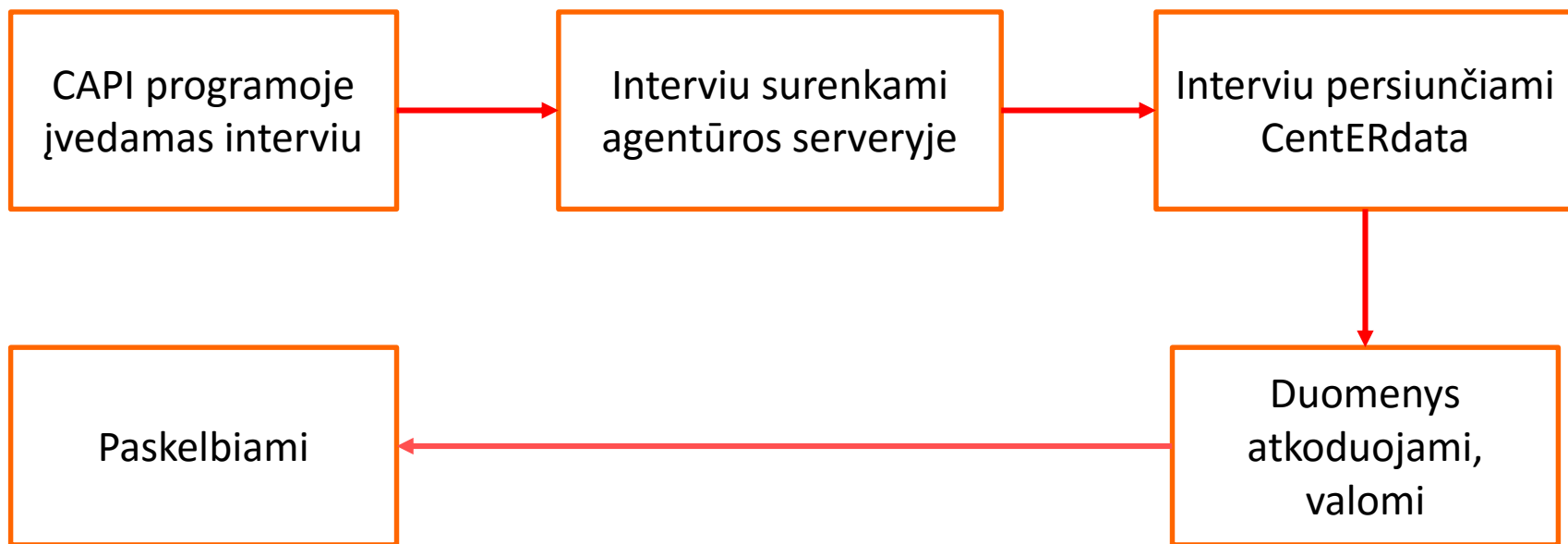
- 50+ žmonių tyrimas
- Atsitiktinė atranka

- Jau ištirta virš 123 000 asmenų
- Surinkta daugiau nei 293 000 interviu
- Lietuvoje bus ištirti 2000 žmonių

- CAPI interviu
- Keli šimtai klausimų
- Įvairios sritys
- Tyrimą atlieka agentūros (ir kainuoja tikrai daug)

SHARE TYRIMO PROCESAS

Svarbiausios datos

- 2017 metų pradžia (vasaris) – 2017 rugsėjis - **7 bangos tyrimas**
- 2018 galas (optimistiška) – 2019 metai – **7 bangos duomenys paskelbti**
- 2017-2018 – prasideda **pasiruošimas 8 bangai**
- 2019 – **vyksta 8 banga**
- 2020-2021 - **8 bangos duomenys**

- 7 banga skirta gyvenimo interviu
- 8 banga skirta kognityviniam senėjimui, kognityvinių funkcijų sutrikimui, koordinuota su HRS

DUOMENYS IR JŲ NAUDOJIMAS

Priėjimas prie duomenų

The screenshot shows the SHARE Research Data Center website. At the top left, there is a 'Select Country' dropdown menu. Below it is the SHARE logo (Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe 50+ in Europe) and a map of Europe. To the right, the text 'Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe' is displayed. A navigation menu on the left includes 'Home', 'Data Access & Documentation' (highlighted with a red box), 'Research Data Center & Data Access', 'easySHARE', 'Record Linkage (SHARE-RV)', 'Documentation', 'Questionnaires', 'Sample', 'User Statistics', 'Methodological Research', 'Press Information & News', 'Contact & Organisation', and 'Publications'. The main content area is titled 'Research Data Center & Data Access' and contains the following text: 'The SHARE data are distributed through our Research Data Center which is physically located at CentERdata on the Tilburg University campus in the Netherlands. The SHARE Research Data Center complies with the [Criteria of the German Council for Social and Economic Data](#) for providing access to microdata.' Below this is the section 'SHARE Data Access Rules' with the text: 'The SHARE data can be **downloaded** from the SHARE Research Data Center under the following conditions:'. A list of conditions follows: 1. Applicants must have a scientific affiliation and have to sign a statement confirming that under no circumstances the data will be used for other than purely scientific purposes. 2. Data will only be made available after these documents have been received, by mail or fax (care of Josette Janssen; address: CentERdata, Tilburg University, P.O. Box 90153, 5000 LE Tilburg, The Netherlands; e-mail: jjanssen@uvt.nl; fax: +31 13 4662764). **The required forms can be downloaded here.** Upon request a copy by fax can be sent. Upon receipt of the signed statements users will receive a **username and password** enabling them to download the data. Registration is free of charge. Registered users are allowed to use data of the SHARE project as long as the scientific affiliation indicated in the user statement is valid. The original login code and password persist for all subsequent releases of the data. A new statement has to be filled, however, when **any** of the specifications given in the statement (incl. e-mail address) change. If users forgot their password, they should go to <http://link.centerdata.nl/sharedata>. A password can however only be resent if the e-mail address typed in is the same as used when applying for the data. Additionally, the data are available via the [GESIS Data Archive for the Social Sciences](#).

UserID
password

downloaded

jjanssen@uvt.nl

downloaded here

any

User
Statement

Duomenų versijos

Vidiniai techniniai duomenys

Operatoriaus versija

Šalies komandos
versija

Visų šalių versija

Pirmi pataisymai

release 0

*Visi pataisymai
Apibendrinti kintamieji*

Moksliniai duomenys

Duomenys

- Milžiniški masyvai
- easySHARE versija – studentams
- Kol kas – SPSS ir STATA, vėliau – tik STATA

7 bangos klausimyno struktūra

2016-06-23

O. Zamalijeva, A. Kairys

SHARELife interviu

- SHARELife - Gyvenimo istorijos interviu
- Renkama duomenys apie visą respondento gyvenimą (nuo ankstyvos vaikystės iki dabartinio momento)
- Pirmą kartą SHARELife naudotas 3 bangoje

7 bangos klausimyno apžvalga

Respond.	Interviu struktūra	Versija
Panelinis R dalyvavo 3 bangoje	 <p>Įprastas panelinis DN CH PH BR CF MH HC EP GS CS SP FT CO AS HO HH AC EX IV</p>	REGULAR PANEL
Panelinis R NE dalyvavo 3 bangoje	 <p>Trumpas panelinis DN CH PH BR CF MH HC EP GS CS SP FT CO AS HO HH AC EX IV</p> <p>SHARELIFE RC RP RA CC RE FS HS RH GL</p>	SHARELIFE+
R dalyvauja 1 kartą	 <p>Trumpas panelinis DN CH PH BR CF MH HC EP GS CS SP FT CO AS HO HH AC EX IV</p> <p>SHARELIFE RC RP RA CC RE FS HS RH GL</p> <p>Baziniai</p>	SHARELIFE++ (plus keli baziniai klausimai)

Baziniai klausimai

- Faktinė informacija apie respondentą, pvz:
- Vardas
- Lytis
- Amžius

Trumpas panelinis interviu

- **Demografiniai veiksniai**
 - **Ekonominiai veiksniai**
 - **Sveikatos veiksniai (+Biomarkeriai)**
 - **Psichologiniai veiksniai**
- Toliau trumpai pristatomi klausimyne naudojamų klausimų pavyzdžiai arba sritys

DEMOGRAFINIAI

Trumpas panelinis
interview

- DN – Demografinė informacija
 - Šeiminė padėtis / ar turi partnerį negyvenantį šiame NŪ
 - R išsilavinimas (kategorijos ir metais)
 - Ar gyvi tėvai / broliai/seserys (amžius ar kokio amžiaus mirė)?
 - Bendravimo su giminėmis dažnumas
- CH – Vaikai
 - Kiek vaikų turi
 - Kur gyvena vaikai
 - Bendravimo su vaikais dažnumas

- EP – Darbinė veikla ir pensija
 - Darbinė situacija
 - Pasitenkinimas darbu / kada norėtų išeiti į pensiją
 - Pajamų šaltiniai (pensijos rūšys)
- CO – Vartojimas
 - Išlaidos maistui (namuose ir už jo ribų)
 - Namuose užauginamas maistas ir jo vertė
 - Subjektyvus finansinės situacijos vertinimas

- AC – Veiklos ir aktyvumas
 - 5 faktorių asmenybės bruožų klausimynas
 - Pasitenkinimas gyvenimu
 - Gyvenimo kokybės klausimynas
 - Į kokias aktyvias veiklas įsitraukė per pastaruosius 12 mėn. (pvz., savanoriška/bendruomeninė veikla; mokymasis; skaitymas; žaidimai)
- EX – Ateities lūkesčiai
 - Gyvenimo trukmės lūkesčiai

SVEIKATOS

Trumpas panelinis
interview

- PH – Fizinė sveikata
 - Subjektyvus sveikatos būklės vertinimas
 - Kokiomis (lėtinėmis) ligomis ir kiek laiko serga
 - Kokius vaistus vartoja
 - Kiek ligos riboja (įsidarbinimo) galimybes, kelia kasdienių sunkumų
 - KMI
- HC – Sveikatos priežiūra
 - Apsilankymai pas įvairius sveikatos priežiūros specialistus
 - Hospitalizacija / buvimas slaugos ligoninėje ar reabilitacijoje (dažnumas ir trukmė)
 - Gaunama slaugos/priežiūros paslaugos arba pagalba namuose
- CF – Kognityvinis funkcionavimas
 - Žodžių įsiminimas ir uždelstas atgaminimas (atmintis)
- GS – Rankų (viršutinės kūno dalies) jėga

SHARELife interviu

- RC – Vaikų istorija
- RP – Santykių istorija
- RA – Gyvenamųjų vietų istorija
- CC – Vaikystės aplinkybių (10 m.) istorija
- RE – Darbinės veiklos istorija
- FS – Finansinė istorija
- HS – Sveikatos istorija
- RH – Sveikatos priežiūros istorija
- GL – Bendra gyvenimo: laimės/nelaimės ir persekiojimo istorija

RC – Vaikų istorija

- Kiek, kada ir kokių vaikų susilaukė / įsivaikino
- Ar vaikai dar gyvi?
- Ar nutraukė darbinę veiklą (motinystės atostogas) kai įsivaikino/susilaukė vaikų (kuriam laikui?)
- Pajamų šaltiniai motinystės atostogų metu
- Motinystės išmokų dydis

RP – Santykių istorija

- Santuokos / ištuokos (skaičius, trukmė)
- Kohabitacija
- Kiti svarbūs ilgalaikiai santykiai (negyveno kartu)
- Gyvenimo sąlygos ir ypatumai (kur gyveno, kas buvo savininkas)
- Santykių nutraukimo priežastys (skyrybos, sutuoktinio mirtis ir pan.)

RA – Gyvenamųjų vietų istorija

- Kokiose būstuose gyveno (tipas, nuosavybė, šalis regionas, kas gyveno kartu)
- Ar teko gyventi vaikų namuose/kalėjime/konc. stovykloje/būti benamiu ir pan.
- Kada susikūrė savo NŪ (kas gyveno kartu?)
- Ar gyveno su tėvais/uošviais (kodėl – kam tai buvo naudinga?)
- Kaip įgijo būstą? Ką su juo padarė, kai persikėlė?
- Kada **vaikai** paliko tėvų namus? Ar grįžo? Kuriam laikui ir kodėl (pagalba vaikams ar tėvams)?

CC – Vaikystės aplinkybių (10 m.) istorija

- Gyvenimo sąlygos (būsto tipas, patogumai, knygų skaičius)
- Finansinė šeimos padėtis/ patirti finansiniai sunkumai/ ar sulaukė fin. pagalbos iš giminių
- Kas užtikrino NŪ pajamas? Kokia buvo to asmens profesija? Tėvų bedarbiystė
- Pasiekimai mokykloje
- Santykiai su tėvais/draugais (patirtas smurtas)

RE – Darbinės veiklos istorija

- Kada baigė mokslus? Kada pirmą kartą įsidarbino?
- Darbų pobūdis ir kiti ypatumai (pajamos, sritis, sektorius)
- Pasitenkinimas darbu ir kitos sąlygos (krūvis, aplinka, kontrolė, tobulėjimo galimybės)
- Nedarbingumo laikotarpiai, krūvio mažinimas dėl sveikatos/ nedarbingumo išmokos/ kiti pajamų šaltiniai
- Ar naudojo kompiuterį darbe? Kada pradėjo?
- Pensijos ir kitos soc. išmokos (Kada? Kiek?)

FS – Finansinė istorija

- Investavimas (akcijos, fondai) (kada?)
- Kaupimas pensijai, sveikatos/gyvybės draudimas (kada?)
- Ar buvo pradėjęs verslą? (kada?)
- Bendros dabartinės NŪ pajamos

HS – Sveikatos istorija

- Bendras subjektyvus sveikatos vaikystėje vertinimas
- Prastos sveikatos laikotarpiai (ilgalaikis mokyklos nelankymas/ ilgalaikė hospitalizacija)
- Ligos/ traumos/ sužalojimas bei jų pasekmės (kiek apribojo bendravimo, įsidarbinimo ir pan. galimybes?)
- Ar gavo šeimos/draugų pagalbos ir priežiūros kai sirgo?
- Ar tėvai rūkė/ gėrė/ turėjo psichikos sveik. problemų?

RH – Sveikatos priežiūros istorija

- Skiepijimas (kodėl ne?)
- Profilaktiniai sveikatos patikrinimai ir gydymas (reguliari dantų priežiūra, kraujo spaudimo tikrinimas, apsilankymai pas gydytojus – kada ne? kodėl ne?)
- Vaistų vartojimas (kada ne? kodėl ne?)

GL – Bendra gyvenimo istorija

- Laimingumo, streso, finansinių sunkumų ar bado laikotarpiai (pradžia, pabaiga, trukmė)
- Persekiojimas bei priespauda/ diskriminacija (R ir giminaičių): priežastys ir pasekmės (darbinėje veikloje/ turto praradimas)
- Diskriminacijos bei persekiojimo pasekmės tėvams (įkalinimas, tremtis, poveikis sveikatai, mirtis)

Kita

- IV – Apklausėjo pastabos
 - Noras atsakinėti
 - Klausimų supratimas
 - Pastato tipas
 - Kaimynystė

Daugiau informacijos:

- SHARE puslapis: <http://www.share-project.org>
- HUMRE infrastruktūros puslapis:
<http://www.humre.vu.lt/>
- Kontaktai:
antanas.kairys@fsf.vu.lt
olga.zamalijeva@fsf.vu.lt